

2021/2022 tavaszi félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Kardos Lajos Pszichológia Verseny

A szülői bevonódást és a szülői kompetenciákat célzó,
iskolaérettséget fejlesztő intervenciók hatékonyságát mérő
metaanalitikus vizsgálat előzetes eredményei

Madár Lili

Témavezető:

Kassai Réka

elte | ppk

Új Nemzeti
Kiválóság Program

Háttér és célkitűzések

Az iskolaérettség azt mutatja, hogy az iskolába készülő gyermek fizikai, motoros, társas-érzelmi, nyelvi és kognitív fejlettsége megfelelő-e ahhoz, hogy a gyermek sikeresen vegye az iskolarendszerben felmerülő akadályokat (High, 2008). Az tanulmányok kezdetekor mért iskolaérettség erős prediktora lehet a további tanulmányi sikereknek (Duncan és mtsai, 2007). Számos olyan intervenciós program létezik, amelynek célja a gyermekek iskolára való felkészítése, iskolaérettség kialakulásának támogatása. A fiatalabb gyermekek jellemzően kevésbé jól teljesítenek az iskolapadban, mint az idősebb társaik (Rogers és Rose, 2007). Az iskolára való felkészültség hiánya a gyermekek akadémiai eredményeiben egy olyan lemaradást teremt, amely az idő múlásával egyre nő (Reardon, 2011).

Mivel a gyermek elsődleges szociális közege a családja, feltételezésünk szerint a szülő bevonásával, az ő kompetenciáinak, tudatosságának fejlesztésével különösen hatékonyan lehet támogatni a gyermekek iskolaérettség szempontjából fontos készségeik kialakulását (Sheridan és mtsai, 2010). A szülők bevonása többek között az otthon végzett tanulást elősegítő tevékenységeken, a pozitív kapcsolódás megteremtésén, illetve a tanárokkal való kommunikáción keresztül fejti ki jótékony hatását a gyermekek korai fejlődésére (Epstein, 2018).

A dolgozatban előzetes eredményeinket fogjuk ismertetni metaanalitikus vizsgálatunkról, melynek célja azon iskolaérettséget célzó intervenciók vizsgálata, melyek a szülői bevonódás elősegítésével és a szülői kompetenciák támogatásával szeretnék a gyermekek iskolaérettségét fejleszteni. Feltételezésünk, hogy lehetséges különböző intervenciók által támogatni az iskolaérettség kialakulását. Feltáró jelleggel szeretnénk külön megvizsgálni a közvetlenül az intervenciót követő mérések (post-teszt) eredményeit, valamint az utánkövetéses (follow-up) adatokat.

Módszer

A vizsgálat első lépéseként szisztematikus keresést végeztünk két adatbázisan (Scopus, Web of Science). A vizsgálatba már publikált eredményeket vontunk be, melyek elsődleges adatokat, vagy elsődleges adatok másodlagos elemzését mutatták be, illetve angol nyelven íródtak. A publikáció évével kapcsolatban nem alkalmaztunk bevonási kritériumokat. A vizsgált intervenciók céljának kellett legyen a gyermekek iskolaérettségének fejlesztése. Kritérium volt emellett, hogy a vizsgált intervenciók legalább részlegesen a szülőket is bevonja (pl. online elérhető edukációs anyagok, otthonlátogatási program, workshopok). A mintára vonatkozóan olyan intervenciós vizsgálatokat vontunk be, melyek 2 és 8 év közötti

gyermeket céloznak, továbbá mind a tipikus és atipikus fejlődésű mintát vizsgáló tanulmányok is bevonásra kerültek. További bevonási kritériumokat alkalmaztunk a mérésekre vonatkozóan. A tanulmányoknak legalább egy iskolaérettség komponens kellett vizsgálniuk az alábbiak közül: viselkedési és társas-érzelmi fejlettség, motoros fejlettség, fizikai jóllét, korai nyelvi fejlődés, elemi számolás, általános tudás, kognitív fejlődés. Kizárásra kerültek azok a tanulmányok, melyekben bár vizsgáltak egy adott iskolaérettség komponens, a tanulmány maga nem célozta az iskolaérettség fejlődését. A bevont tanulmányoknak az alábbi vizsgálati módszer egyikét kellett alkalmaznia: gyermek vizsgálat, szülői megfigyelés, tanári megfigyelés, megfigyelés kutatóasszisztens által. Az elrendezéssel kapcsolatban olyan tanulmányokat vontunk be, melyek egyéni, vagy csoportos szinten randomizálva voltak. Kizárásra kerültek azok a tanulmányok, melyek nem rendelkeztek megfelelő kontroll kondícióval (például aktív kontroll, melynek célja szintén az iskolaérettség fejlesztése volt).

A kódolás során az alábbi adatokat szintetizáltuk a bevont tanulmányokból: a tanulmányok geográfiai jellemzői, a vizsgált minta jellemzői, az iskolaérettség mérésének jellemzői, az intervenció jellemzői, vizsgálati elrendezés jellemzői, illetve a vizsgálattal kapcsolatos statisztikai információ (az intervenció és kontroll csoport elemszáma, nyers átlaga és standard devianciája). A kódolást két egymástól független kódoló végezte, az esetleges felmerülő kérdéseket egy konzultáció során egyeztették. Az előzetes elemzések során vizsgált tanulmányokon a kódolók közötti egyetértés aránya 94% volt. Amennyiben a metaanalitikus vizsgálathoz elengedhetetlen információk nem voltak feltüntetve a tanulmányokban, ezeket emailben elkértük a tanulmányok szerzőitől.

A jelenleg rendelkezésre álló adatokon a Comprehensive Meta-Analysis (Borenstein és mtsai, 2013) nevű szoftverben előzetes elemzéseket végeztünk, melynek során kiszámítottuk az átlagos hatásnagyságot, illetve teszteltük egyes moderátor változók hatását, mint például a vizsgálati módszer, a vizsgálat iskolaérettség komponensek, illetve a mérések időpontja.

Eredmények

Szignifikáns, kis méretű hatást találtunk a poszt tesztek átlagos hatásnagyságának vizsgálata során ($g^+ = 0,13$, $k = 5$, $SE = 0,04$, 95% CI [0,05, 0,21], $p = ,002$). Az utánkövetéses mérések átlagos hatásának vizsgálata során nem találtunk szignifikáns eredményt ($g^+ = -0,03$, $k = 3$, $SE = 0,21$, 95% CI [-0,45, 0,38], $p = ,88$). A további moderátor analízisek eredményei a konferencia során kerülnek bemutatásra.

Diszkusszió

Előzetes eredményeink alapján elmondható, hogy nem találtunk erős hatást a hatásnagyságok vizsgálata során. Feltételezhető, hogy ehhez hozzájárult a kontrasztok alacsony száma. Az adatgyűjtés során nehézségekbe ütköztünk a hiányzó adatok kapcsán. Ilyen esetben felkerestük a szerzőket, hogy továbbítsák a hiányzó adatokat, azonban sok esetben a kapcsolatfelvétel sem volt sikeres, előfordult emellett, hogy az adatok már nem voltak elérhetőek. A továbbiakban folytatódik a még nem lekódolt tanulmányokból az adatgyűjtés, melynek köszönhetően növekedni fog az adatelemzésbe bevonható tanulmányok száma, így a statisztikai elemzésekben a kontrasztok száma is. Feltételezhető, hogy az átlagos hatásnagyság heterogén, vagyis moderátor analízisekre van szükség ahhoz, hogy pontosabban meghatározzuk, hogy mely típusú intervenciók, mely készségekre, és milyen résztvevők esetén vannak hatással. A későbbi elemzéseknél, a magasabb számú kontrasztok lehetővé teszik majd pontosabb moderátor és regresszió analízisek használatát. További vizsgálataink hozzájárulnának ahhoz, hogy átfogóbb képet kapjunk azokról bizonyítékokon alapuló programokról, melyek a szülői bevonódást és a szülői kompetenciák fejlesztését is célozzák. Ennek köszönhetően nagyobb rálátást kapnánk arra, hogy hazai környezetben mely programokat lenne érdemes adaptálni és elérhetővé tenni.

Felhasznált Irodalom

- Comprehensive Meta-Analysis (Version 3) [Computer software]
Borenstein, M., Hedges, L., Higgins, J., & Rothstein, H.
Biostat, Englewood, NJ (2013)
- Duncan, G. J., Dowsett, C. J., Claessens, A., Magnuson, K., Huston, A. C., Klebanov, P., ... & Japel, C. (2007). School readiness and later achievement. *Developmental psychology*, 43(6), 1428.
- Epstein, J. L. (2018). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Routledge.
- High, P. C. (2008). School readiness. *Pediatrics*, 121(4), e1008-e1015.
- Reardon, S. (2011). *The Widening academic achievement gap between the rich and the poor: New evidence and possible explanations*. Russell Sage Foundation.
- Rogers, S., & Rose, J. (2007). Ready for Reception? The advantages and disadvantages of single-point entry to school. *Early Years*, 27(1), 47-63.
- Sheridan, S. M., Knoche, L. L., Edwards, C. P., Bovaird, J. A., & Kupzyk, K. A. (2010). Parent engagement and school readiness: Effects of the getting ready intervention on preschool children's social-emotional competencies. *Early Education & Development*, 21(1), 125–156. <https://doi.org/10.1080/10409280902783517>